

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ А. С. МАКАРЕНКА**

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ

«Затверджую»

Голова приймальної комісії

СумДПУ імені А. С. Макаренка

проф. Юрій ЛЯННОЙ

«25» березня 2025 р.

ПРОГРАМА

ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

ДЛЯ ВСТУПУ НА НАВЧАННЯ

**ДЛЯ ЗДОБУТТЯ ДРУГОГО (МАГІСТЕРСЬКОГО) РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ
ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ В6 ПЕРФОРМАТИВНІ МИСТЕЦТВА (ОСВІТНЬО-
ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА СЦЕНІЧНЕ МИСТЕЦТВО)**

**НА ОСНОВІ ЗДОБУТОГО ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ БАКАЛАВРА,
МАГІСТРА (ОСВІТНЬО-КВАЛІФІКАЦІЙНОГО РІВНЯ СПЕЦІАЛІСТА)**

Розглянута на засіданні

Приймальної комісії

«25» березня 2025 р.

Протокол № 7

Суми – 2025

Програма фахового вступного випробування для вступу на навчання для здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю В6 Перформативні мистецтва за освітньо-професійною програмою Сценічне мистецтво на основі освітнього ступеня бакалавра, магістра (освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста).

Програма ухвалена на засіданні кафедри сценічного мистецтва, естради та методики режисерування Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка

від 25 березня 2025 р. протокол № 8

Завідувач кафедри сценічного мистецтва, естради та методики режисерування Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка

Олексій КОРЯКІН

Голова комісії

Дмитро БУДЯНСЬКИЙ

ПРОГРАМА

фахового вступного випробування

для вступу на навчання для здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю В6 Перформативні мистецтва на основі освітнього ступеня бакалавра, магістра (освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста).

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Освіту за спеціальністю В6 Перформативні мистецтва на другому (магістерському) рівні вищої освіти можуть здобувати особи на основі вже здобутого ступеня бакалавра, магістра (освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста).

Фахове вступне випробування має на меті визначення рівня теоретичної та практичної підготовки абітурієнта як майбутнього магістра сценічно мистецтва, його готовності до опанування фаху, спроможності виконувати креативні завдання, фахової зацікавленості та розкриття творчих здібностей та корелює з вимогами освітньо-професійної програми «Сценічне мистецтво другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності В6 Перформативні мистецтва галузі знань В Культура, мистецтво та гуманітарні науки».

Програма фахового вступного випробування має комплексний характер і містить у собі три складові: 1) теоретичну; 2) акторсько-виконавську; 2) музично-пластичну.

На фаховому вступному випробуванні абітурієнт має:

- 1) відповісти на два теоретичних питання;
- 2) продемонструвати виконання літературних творів та моно-етюду;
- 3) продемонструвати виконання хореографічних та музичних творів.

Музичні твори виконуються під супровід фонограми «мінус-1» (без основної партії). За необхідністю абітурієнту надається можливість виконання музичних творів з концертмейстером. Заявка та нотний матеріал подаються абітурієнтом у приймальну комісію до початку вступних випробувань.

Фахове вступне випробування для вступу на навчання за спеціальністю В6 Перформативні мистецтва другого (магістерського) рівня вищої освіти оцінюється за **200-бальною** шкалою. Остаточна оцінка є сумою балів, отриманих абітурієнтом за результатами перевірки його теоретичної (1 – 50 балів), акторсько-виконавської (1 – 90 балів) та музично-пластичної компетентності (1 – 60 балів).

Результат абітурієнта до 100 балів – «не склав», 100 балів і вище – «склав».

Вступне випробування складається усно і проводиться протягом одного дня, визначеного Приймальною комісією та одним складом комісії. Перед випробуванням абітурієнт має продемонструвати документ, що посвідчує особу.

ВИМОГИ ДО ТЕОРЕТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ

Перша складова фахового вступного випробування має на меті визначення рівня теоретичної компетентності вступника з перформативних мистецтв. Перша складова екзаменується у формі опитування, яке передбачає відповіді на два питання. У процесі відповідей на теоретичні питання, абітурієнт має надати усну розгорнуту відповідь на запропоновані теоретичні питання, надавши до висловлених теоретичних міркувань певні приклади або проілюструвати їх у практичній реалізації.

Перелік орієнтовних теоретичних питань.

1. Назвіть провідних світових театральних режисерів ХХ століття і схарактеризуйте основні особливості їх творчості.
2. Поясніть функцію режисера, як автора твору перформативного мистецтва. Схарактеризуйте режисерський інструментарій.
3. Охарактеризуйте специфічні особливості театального мистецтва у системі перформативних мистецтв.
4. Охарактеризуйте основні тенденції розвитку українського театального мистецтва на сучасному етапі.
5. Поясніть використання режисерсько-експериментаторських надбань Л. Курбаса в сучасній режисурі.
6. Охарактеризуйте роль та значення ідейно-тематичного аналізу драматургії сценічного твору у процесі створення режисерського рішення та його втіленні.
7. Охарактеризуйте режисерський і акторський етюд, як провідний засіб у вихованні необхідних якостей майбутнього митця.
8. Назвіть основні відмінності акторського і режисерського етюдів та основні вимоги до них.
9. Поясніть принципи епічного театру Б. Брехта.
10. Розкрийте актуальні проблеми режисерського і акторського тренінгу в системі розвитку компетенцій майбутніх митців.
11. Розкрийте значення просторового рішення режисерського задуму та його роль у реалізації головної режисерської ідеї.
12. Охарактеризуйте види мізансценування в художньому сценічному творі.
13. Поясніть значення роботи над створенням «зримої» пісні, байки, вірша тощо і її значення у процесі виховання професійної компетенції майбутнього режисера.
14. Розкрийте художній образ як умову втілення режисерського задуму. Охарактеризуйте основні прийоми створення образного рішення.

15. Поясніть, що таке образно-емоційне бачення майбутнього сценічного твору та його значення для створення режисерського задуму. Наведіть приклад створення режисерського задуму певного твору та обґрунтуйте його доцільність.

16. Розкрийте значення репетиції, як основної форми підготовки сценічного твору. Поясніть роль режисера у проведенні репетиції як організатора, постановника, наставника.

17. Охарактеризуйте основні прийоми використання документального матеріалу в публіцистичних виставах і поясніть особливості театралізації документу.

18. Назвіть принципи створення «зонгів» в сценічному творі.

19. Розкрийте поняття: атмосфера і темпоритм сценічного твору, поясніть їх взаємозалежність і шляхи створення.

20. Поясніть принципи створення важливих художньо-образних засобів виразу постановки через використання метафор, гіпербол, алегорій тощо.

21. Обґрунтуйте твердження: глядач – безпосередній учасник сценічного твору, назвіть принципи активізації глядача.

22. Поясніть значення художньої цілісності сценічного твору та шляхи її створення й досягнення.

23. Розкрийте специфіку роботи режисера над постановкою народних обрядів, ритуалів і введення їх у яскраву сценічну дію.

24. Наведіть приклади використання інноваційних прийомів режисури у перформативних мистецтвах. Розкрийте значення відчуття видовищності режисера-постановника, його світогляду і знань інших видів мистецтв.

25. Розкрийте значення сценічного руху та пластики в акторському мистецтві.

26. Розкрийте роботу режисера-постановника над створенням масових сцен і особливості їх режисури.

27. Обґрунтуйте твердження: режисер-постановник – організатор творчої групи по підготовці сценічного художнього твору.

28. Розкрийте сутність роботи режисера з художньо-постановочною частиною в процесі підготовки сценічного художнього твору.

29. Поясніть синтетичну природу театру.

30. Охарактеризуйте внесок Ф. Дельсарта, Е.Ж. Далькроза, А. Дункан у розвиток акторської майстерності.

31. Розкрийте значення режисерського і акторського тренінгу для розвитку образного бачення, творчої фантазії майбутнього митця.

32. Поясніть значення режисерської партитури і особливості її створення, як необхідної умови чіткої організації творчого репетиційного процесу.

33. Поясніть, що таке режисерський задум театралізованої художньо-публіцистичної вистави і роль вивчення режисером конкретного документального матеріалу до теми та особливості роботи з реальними героями.

34. Розкрийте роль прогонних, монтувальних і генеральних репетицій, їх цілі та задачі, як перевірку досягнення цілісності сценічного твору.

35. Перелічіть різноманітні режисерські прийоми по визначенню зміни місця дії, часу тощо, і їх використання в сценічному творі.

36. Визначте роль словесної дії у акторському мистецтві.

37. Поясніть роль використання яскравого ілюстрованого підтексту і створення кінострічки бачення, як необхідної умови реалізації виразної словесної дії.

38. Охарактеризуйте малі форми в сценічному мистецтві і їх жанри та вимоги до втілення, вирішення зовнішньої форми, яскравої видовищності.

39. Розкрийте особливості акторської майстерності по створенню сценічних образів і здатність актора до трансформації і імпровізації.

40. Розкрийте поняття акторської техніки і вміння її використання в процесі створення сценічних образів в різних театральних жанрах.

41. Поясніть особливості використання гриму при створенні яскравих сценічних образів з урахування жанру і прив'язки, де відбувається дія та певних часових умов (ранок, день тощо). Наведіть приклади з власного творчого досвіду.

42. Охарактеризуйте особливості художнього оформлення сценічних творів і використання різноманітних прийомів, що допомагають яскравому втіленню режисерського задуму.

43. Визначте роль музичного оформлення при створенні художнього сценічного твору. Поясніть специфіку роботи режисера з композитором або звукорежисером по створенню музичного оформлення.

44. Поясніть специфіку створення необхідної сценічної атмосфери за допомогою музичного і шумового оформлення та поєднання виконавської майстерності з музикою.

45. Охарактеризуйте використання новітніх технічних засобів для створення прийомів видовищності і визначить їх вплив на емоційне сприйняття глядачем.

46. Поясніть використання різноманітних видів режисерських ходів, їх значення і доцільність у різних жанрах режисури.

47. Розкрийте методику роботи режисера з виконавцями різних видів мистецтв і різних вікових груп по залученню їх до власного режисерського задуму та його втіленню.

48. Визначте роль і значення синтезу мистецтв та різноманітних жанрів художньої творчості в створенні яскравого художнього сценічного твору.

49. Визначте чим відрізняється робота актора над створенням характеру і характерності.

50. Поясніть роль психофізичних пристосувань, їх значення у роботі з партнером.

51. Поясніть як впливає на створення образу визначене актором і режисером «Зерно ролі».

52. Поясніть чому надзвдання і наскрізна дія ролі є її активними рушіями.

53. Поясніть в чому різниця характеристики ролі від її роману життя.

54. Поясніть як впливає на створення образу визначене актором і режисером досвід ролі.

55. Поясніть в чому проявляються властивості художньої індивідуальності актора, режисера.

56. Охарактеризуйте театральне життя сьогодення Вашого міста.

57. Поясніть, яку роль Ви хотіли зіграти у відомому Вам драматичному творі та чому.

58. Охарактеризуйте сценічне мистецтво в системі перформативних мистецтв.

Шкала та критерії оцінювання теоретичної підготовки

Шкала оцінювання	Критерії оцінювання абітурієнтів
39–50 балів	Грунтовні знання нормативного матеріалу та вільне володіння професійною термінологією; творче, оригінальне, самостійне і критичне мислення, спроможність вільно, логічно та послідовно викладати матеріал, здатність узагальнювати та змістовно інтерпретувати відповідь. Абітурієнт має відмінну теоретичну підготовку яку реалізує у творчому підході; має досконало розвинуті такі якості як уява, фантазія, образне метафоричне мислення.
26–38 балів	Систематизовані знання нормативного матеріалу та професійної термінології, сформована самостійність і критичність мислення, спроможність логічно та послідовно викладати матеріал, узагальнювати і інтерпретувати відповідь. Абітурієнт має добру теоретичну підготовку, добре викладає теоретичний матеріал; ґрунтовний потенціал, який не реалізовано у творчому підході.
13–25 балів	Несистематизовані знання нормативного матеріалу та професійної термінології, самостійне і критичне мислення майже не проявляється, неспроможність логічно, послідовно викладати матеріал та узагальнювати і інтерпретувати відповідь. Абітурієнт демонструє початковий рівень теоретичної підготовки; відсутній творчий підхід; слабкий розвиток творчої уяви, фантазії та образного мислення.
1–12 балів	Знання нормативного матеріалу та професійної термінології на вкрай низькому рівні, самостійне та критичного мислення не проявляється, низький рівень викладання матеріалу та здатності узагальнювати і інтерпретувати відповідь. Абітурієнт має незадовільний рівень теоретичної підготовки, творча уява і фантазія, образне мислення не розвинуті.

ВИМОГИ ДО АКТОРСЬКО-ВИКОНАВСЬКОЇ ПІДГОТОВКИ

Друга складова фахового вступного випробування має на меті визначення рівня акторської компетентності вступника. Абітурієнт має виконати напам'ять три твори, а також моноетюд.

Перший твір – художнє читання вірша (до 3 хв.) – громадянська, інтимна чи пейзажна лірика. Орієнтовна складність – Іван Франко «Каменярі»; Тарас Шевченко «Лілея», Леся Українка «Стояла я і слухала весну». Рекомендовані автори: Ліна Костенко, Василь Симоненко, Леся Українка, Іван Франко, Тарас Шевченко.

Другий твір – байка (до 3 хв.) з яскраво вираженим конфліктом, авторською та прямою мовою, алегоричними образами, мораллю. Орієнтовна складність – Леонід Глібов «Вовк та ягня», «Лебідь, рак і щука»; Степан Руданський «Сто хортів»; Микита Годованець «Голуб і Лелека». Рекомендовані автори: Євген Гребінка, Юрій Федькович, Леонід Глібов, Степан Руданський, Павло Глазовий.

Третій твір – монолог з драматичного твору (до 4 хв.) з української чи зарубіжної класики. Орієнтовна складність – монолог Микити «Дай серцю волю, заведе в неволю» Марка Кропивницького; монолог Марусі «Маруся Богуславка» Михайла Старицького; монолог Івана «Суєта», «Житейське море» Івана Тобілевича. Рекомендовані автори: Володимир Винниченко, Степан Васильченко, Ольга Кобилянська, Іван Багряний, Микола Хвильовий.

Четверта складова акторсько-виконавської складової – виконання задалегідь підготованого моноетюду (без предметів і речей), який має передбачати невеликий закінчений сюжет із зав'язкою та розв'язкою (композиційна побудова); наявність подій; конфліктну ситуацію; спроможність виразити подію через безпредметні дії. Орієнтовна і теми моноетюдів – «Вигулювання песика», «Набридлива муха», «Збирання квітів / грибів», «Очікування гостей», «Пасажир у переповненому громадському транспорті», «Лавка була щойно пофарбована», «Вальс з уявним партнером», «На вокзалі виявилось, що забув квитки».

Абітурієнт може включити до програми фахового вступного випробування інші творчі роботи, крім зазначених вище з метою повнішого вияву акторської компетентності.

В процесі виконання абітурієнт має виявити такі складові акторської компетентності, які визначають оцінювання:

- художньо виконувати різні за жанром, характером, стилем та формою літературні твори (вірш, байка, монолог);
- демонструвати володіння голосом, дикцією;
- демонструвати здібності до образного та асоціативного мислення, уяву, художній смак, почуття гумору чи драматизму, внутрішнє бачення, творчу увагу, фантазію.

Шкала та критерії оцінювання акторсько-виконавської підготовки

Творчий етап	Шкала оцінювання	Критерії оцінювання абітурієнтів
Майстерність виконання вірша	19–22 балів	Глибоке розуміння абітурієнтом змісту твору, багатство уяви, емоційність виконання здатність зацікавити слухача, спроможність передати жанр твору та стиль автора, здатність найяскравіше передати кульмінаційний момент твору.
	13–18 балів	Належне розуміння абітурієнтом змісту твору, здатність захопити слухача, посередня уява, невиражена емоційність і спроможність передати кульмінаційний момент.
	7–12 балів	Абітурієнт розуміє зміст тексту, але допускається логічних помилок, не всюди дотримується розділових знаків, не завжди чітко вибудовує твір композиційно. Не володіє яскравим інтонуванням.
	1–5 балів	Відчувається розгубленість під час виконання, слабке знання тексту. Відсутність розуміння характерів дійових осіб твору. Виконання позбавлене емоційного тону, не впливає на слухача. Загалом, непідготовлений твір.
Майстерність виконання байки	19–22 балів	Глибоке розуміння абітурієнтом змісту твору, багатство уяви, емоційність, здатність зацікавити слухача, здатність передати жанр твору та стиль автора, спроможність найяскравіше передати кульмінаційний момент твору.
	13–18 балів	Належне розуміння абітурієнтом змісту твору, здатність захопити слухача, посередня уява, невиражена емоційність і спроможність передати кульмінаційний момент.
	7–12 балів	Абітурієнт розуміє зміст тексту, але допускається логічних помилок, не всюди дотримується розділових знаків, не завжди чітко вибудовує твір композиційно, демонструє недостатньо яскраве читання. Не володіє яскравим інтонуванням.
	1–5 балів	Відчувається розгубленість під час виконання, слабке знання тексту. Відсутність розуміння характерів дійових осіб твору. Виконання позбавлене емоційного тону, не впливає на слухача. Загалом, непідготовлений твір.

Майстерність виконання монологу з драматичного твору	19–24 балів	Глибоке розуміння абітурієнтом змісту твору, багатство уяви, емоційність, здатність зацікавити слухача, спроможність добрати відповідні засоби виразності, передати жанр твору та стиль автора, здатність найяскравіше передати драматизм та кульмінаційний момент твору.
	13–18 балів	Належне розуміння абітурієнтом змісту твору, здатність захопити слухача, посередня уява, невиражена емоційність і спроможність передати кульмінаційний момент.
	7–12 балів	Абітурієнт розуміє зміст тексту, але допускається логічних помилок, не всюди дотримується розділових знаків, не завжди чітко вибудовує твір композиційно. Не володіє яскравим інтонуванням.
	1–5 балів	Відчувається розгубленість під час виконання, слабке знання тексту. Виконання позбавлене емоційного тону, не впливає на слухача. Загалом, непідготовлений твір.
Майстерність виконання моноетюду	19–22 балів	Абітурієнт виконує моноетюд на високому художньому і технічному рівні, демонструє віру у запропоновані обставини, органічність поведінки, обґрунтованість сценічної дії. Композиційна побудова логічна, точне відтворення образу засобами пантоміміки.
	13–18 балів	Абітурієнт виконує моноетюд на достатньому художньому і технічному рівні, демонструє розуміння запропонованих обставин, але відтворює образ непереконливо, не може добрати відповідні засоби виразності.
	7–12 балів	Абітурієнт виконує моноетюд на задовільному художньому і технічному рівні, демонструє загальне розуміння запропонованих обставин, змісту художнього образу, але не може добрати відповідні засоби виразності. Створює враження непідготовленості етюд
	1–5 балів	Відтворення образу із значними неточностями, відсутність усвідомлення та орієнтації у просторі та часі, запропонованих обставинах, пластичності, незграбність на сцені, відмова від виконання моноетюду.

ВИМОГИ ДО МУЗИЧНО-ПЛАСТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ

Третя складова фахового вступного випробування має на меті визначення рівня музичної та пластичної компетентності вступника. Абітурієнт повинен виконати напам'ять два твори.

Перший твір – музичний твір (до 3 хв.) пісня (народна або естрадна) або п'єса, виконана на музичному інструменті (на вибір абітурієнта). Орієнтовна складність – українська народна пісня «Гандзя», українська народна пісня «Глибока кириця», українська народна пісня «Несе Галя воду»; «Червона рута»

(музика та слова В. Івасюка); «Два кольори» (музика О. Білаша, слова Д. Павличка); «Чорнобривці» (музика В. Верменича, слова М. Сингаївського).

Другий твір – фрагмент танцю (класичного, народного, естрадного, сучасного, спортивного, тощо) до 2 хв. (на вибір абітурієнта).

В процесі виконання абітурієнт має виявити такі складові музичної та пластичної компетентності, які визначають оцінювання:

- художньо виконувати різні за жанром, характером, стилем та формою твори (пісня або п'єса, танець);
- демонструвати вокальні та музично-ритмічні дані;
- демонструвати пластичні дані, координацію;
- демонструвати сценічно-виконавський артистизм.

Шкала та критерії оцінювання музично-пластичної підготовки

Творчий етап	Шкала оцінювання	Критерії оцінювання абітурієнтів
Музично-виконавська майстерність	23–30 балів	Високий художній рівень виконання пісні, розкриття вокальної природи голосу – гнучкості, легкості у виконанні різних технічних, динамічних та штрихових прийомів. Демонструє блискучі вокальні та пластично-ритмічні дані.
	15–22 балів	Високий художній рівень виконання пісні, допущення окремих неточностей у передачі засобів музичної виразності (невиразність дикції та артикуляції), добре володіння сценічним рухом та голосом, наявність музичного слуху, почуття ритму. Репертуар відповідає вокальним даним.
	7–14 балів	Інтонаційно чисте виконання пісні, але допущення низки помилок (форсування звуку, темпові, ритмічні, темброві неточності, неякісне втілення музичного образу твору). Абітурієнт виявляє слабкі музичні та вокальні дані.
	1–6 балів	Інтонаційно неточне виконання пісні, суттєві помилки у тексті, відсутність почуття ритму, відмова від виконання пісні.
Пластично-хореографічна майстерність	23–30 балів	Виконання танцю на високому художньому і технічному рівні. Точне відтворення образу танцювальними рухами в ритмічному, музичному та пластичному сенсі, змістовне і образне розкриття характерних стильових і жанрових особливостей; емоційність, виразність виконання.
	15–22 балів	Виконання танцю на достатньому художньому (емоційність, виразність, композиційна побудова) і технічному рівні. Відтворення образу танцювальними рухами з незначними неточностями в ритмічному, музичному та пластичному плані, неповне розкриття характерних стильових і жанрових особливостей. Незначні технічні недоліки при виконанні танцю.

	7–14 балів	Виконання танцю на посередньому художньому (емоційно, виразно, композиційна побудова) й низькому технічному рівні. Відтворення образу танцювальними рухами з помилками в рисунку композиції, неточність рухів, помилки в темпоритмі.
	1–10 балів	Відтворення образу танцювальними пластиками із значними музично-ритмічними неточностями, порушення темпоритму, відсутність образу, характерних танцювальних рухів, відмова від виконання танцю.

З метою повнішого вияву творчих здібностей абітурієнта фахова атестаційна комісія може запропонувати до виконання під час фахового вступного випробування завдання, які не виходять за межі запропонованої програми.

Література:

1. Абрамович С.Д., Чібарькова М.Ю. Мовленнєва комунікація: *підручник*. Київ: Центр навчальної літератури, 2004. 472 с.
2. Антонюк А. Постановка голосу: *Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів*. Київ: Українська ідея, 2000. 199 с.
3. Арто А. Театр та його двійник. Буча: Видавництво Жупанського, 2021. 280 с.
4. Барабан Л.І., Дятчук В.В. Український тлумачний словник театральної лексики. Київ: «Просвіта», 2002. 152 с.
5. Барба Е. Паперове каное; пер. з англ. М. Шкарабана. Львів: Літопис, 2001. 288 с.
6. Барнич М.М. Майстерність актора. Техніка «обману»: *навчальний посібник*. Київ: Ліра-К, 2016. 304 с.
7. Барнич М.М. Психотехніка актора. Майстер-клас: *монографія*. Київ: «Пінзель», 2018. 200 с.
8. Біль Р. І. Виховання акторської харизми: *методичний посібник*. Вінниця: Нова книга, 2013. 232 с.
9. Брук П. Жодних секретів. Думки про акторську майстерність і театр. Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. І. Франка, 2005. 136 с.
10. Бурлуцький А.В. Українське сценічне мовлення в драматичному театрі – від джерел до сьогодення: *монографія*. Одеса: Астропринт, 2011. 212 с.
11. Веселовська Г. Сучасне театральне мистецтво: *навчальний посібник*. Київ: НАКККіМ, 2014. 142 с.
12. Гладишева А.О. Сценічна мова. Дикційна та орфоепічна нормативність: *навчальний посібник*. Київ: Червона Рута-Турс, 2007. 265 с.
13. Гринишина М. О. Синтетичний театр: *монографічне дослідження*. / Національна академія мистецтв України, Інститут проблем сучасного мистецтва. Київ: Фенікс, 2019. 413 с.
14. Грицан Н.В. Техніка сценічного мовлення: *навчальний посібник*. Івано-Франківськ: Прикарпатський НУ ім. Василя Стефаника, 2010. 201 с.

15. Голос людини та вокальна робота з ним: *Монографія* / [Г.Є. Стасько, О.Д. Шуляр, М.Ю. Сливоцький та ін.]. Івано-Франківськ: Видавництво Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2010. 336 с.
16. Донченко Н.П. Режисура та акторська майстерність: *навчальний посібник*. Київ, 2006. 260 с.
17. Дрожжина Н. В. Функції мікрофону у вокальному виконавстві на естраді. *Проблеми взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії і практики освіти: 36. наук, праць*. Харків: ХДУМ ім. Котляревського. 2005. Вип. 15. С. 77–86.
18. Єрмакова Н. Березільська культура: Історія, досвід / Інститут проблем сучасного мистецтва Національної академії мистецтв України. Київ: Фенікс, 2012. 512 с.
19. Заворотній О. Т. Психофізична техніка та тренінг актора: *навчальний посібник*. Рівне : РДГУ, 2006. 270 с.
20. Зайцев В.П. Режисура естради та масових видовищ. Київ: Дакор, 2003. 304 с.
21. Кісін В.Б. Режисура як мистецтво та професія. Життя. Актор. Образ: із творчої спадщини. Київ: Видавничий дім «КМ Academia», 1999. 268 с.
22. Клековкін О. Ю. Mise en scene: Ідеї. Концепції. Напрями. Київ: Інститут проблем сучасного мистецтва, 2017. 800 с.
23. Клековкін О. Theatrica: Лексикон; Інститут проблем сучасних мистецтв НАМ України. Київ: Фенікс, 2012. 800 с.
24. Климова К.Я. Основи культури і техніки мовлення: *навчальний посібник*. Київ: Ліра-К, 2007. 240 с.
25. Красильникова О. Історія українського театру ХХ сторіччя. Київ, 1999. 208 с.
26. Курбас Л. Філософія театру : упоряд. М. Г. Лабінський. Київ: Основи, 2001. 917 с.
27. Кушка Я.С. Методика навчання співу: *Посібник з основ вокальної майстерності*. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2010. 288 с.
28. Липківська А.К. Теорія драми: *програма-конспект*. Київ, 2012. 56 с.
29. Момчилова А. Науково-теоретичні засади дослідження гриму в мистецьких практиках. *Вісник КНУКіМ. Серія «Мистецтвознавство» : збірник наукових праць*. Випуск 38. Київ: Видавничий центр КНУКіМ, 2018. С. 259–268.
30. Нариси з історії театрального мистецтва України ХХ століття / Інститут проблем сучасного мистецтва Академії мистецтв України; ред кол.: В. Сидоренко (голова) та ін. Київ: Інтертехнологія, 2006. 1054 с.
31. Нечаєнко Т.В. Словесна дія: *навчальний посібник*. Київ: ДАКККіМ, 2000. 132 с.
32. Никоненко Р.М. Пластична режисура: *монографія*. Київ: Центр КНУКіМ, 2021. 181 с.
33. Новиков А. О. Українська драматургія й театр від найдавніших часів до початку ХХ ст.: *монографія*. Харків : Сага, 2011. 408 с.
34. Обертинська А. П. Основи теорії драми та сценарної майстерності: *навчальний посібник*. Київ: КДАКККіМ, 1999. 132 с.

35. Овчиннікова А.П. П'ять кроків до гарної мови: Мовна комунікація: техніка мовлення / за ред.. А.Ю. Цофнаса. Київ: Фенікс, 2008. 192 с.
36. Паві П. Словник театру: Пер. з фр М. Якуб'як. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2006. 640 с.
37. Прядко О. Розвиток співацького голосу: *методичні рекомендації* для викладачів вокалу та студентів музично-педагогічних факультетів вищих навчальних закладів. Кам'янець-Подільський: ПП Буйницький О.А., 2009. 92с.
38. Раденко Ю.В. Сценіна мова: *навчальний посібник*. Київ: Київський національний університет культури і мистецтв, 2015. 320 с.
39. Словник-довідник професійного тезауруса майбутнього актора / наук. редакція: Г. В. Локарева, Ю. В. Гончаренко. Запоріжжя: Запорізький національний університет, 2020. 300 с.
40. Словник театрознавчих термінів і понять / укладачі Савченко І., Ліпницька І. Київ, 2021. 144 с.
41. Струганець Л.В. Культура мови: *словник термінів*. Тернопіль: Навчальна книга-Богдан, 2000. 88 с.
42. Український театр ХХ століття: Антологія вистав / за заг. ред. М. Гринишиної; Інститут проблем сучасного мистецтва НАМ України. Київ: Фенікс, 2012. 944 с.
43. Фоломєєва Н.А. Фахова підготовка студентів до сценічно-виконавської діяльності в класі естрадного співу. *Професійна освіта: проблеми і перспективи*. 2017. Випуск 13. Київ: ІПТО НАПН України. С. 93–98.
44. Хлистун О.С. Режисура української пісенної естради: стратегії творчості. *Вісник КНУКіМ. Серія «Мистецтвознавство» : збірник наукових праць*. Випуск 33. Київ: Видавничий центр КНУКіМ, 2015. С. 160–165.
45. Цветков В.І. Основи класичної режисури. Харків: Бурун і К, 2008. 160 с.
46. Шаварський О. М. Як стати актором. Київ: Логос, 2011. 572 с.
47. Чайковський Д. Шляхи розвитку режисури як професії. Київ: Дух і Літера, 2013. 672 с.
48. Юцевич Ю.Є. Музика: *Словник-довідник*. Тернопіль: навчальна книга – Богдан. 2003 689 с.
49. Юцевич Ю.Є. Теорія і методика формування та розвитку співацького голосу. Київ, 1998. 299 с.
50. Benedetti J. The Art of the Actor. The Esential History of Acting, from Classscal Times to the Present Days. NY: Routledge. 2007. 245 p.
51. Bogart A. A director prepares: seven essays on art and theatre. Routledge, 2001. 155 p.
52. Brown J.R. The Oxford Illustrated History of Theatre. New York: Oxford University Press, 2001. 582 p.
53. Cohen L. The Method Acting Exercises Handbook. Milton Park, Abingdon, Oxon; New York, NY: Routledge, 2016. 222 p.

54. Glazer A., Normington K. *Simply Acting A Handbook for Beginning Actors*. Dubuque: Kendall Hunt Pub, 2010. 138 p.
55. Huizinga J. *Homo Ludens: A Study of the Play-Element in Culture*. Angelico Press, 2016. 232 p.
56. Prior R. *Teaching Actors: Knowledge Transfer in Actor Training*. Bristol: Intellect, 2012. 243 p.
57. Salzman E., Desi Th. *The New Music Theater: Seeing the Voice-Hearing the Body*. New York: Oxford University Press, 2008. 408 p.